

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W RACIBORZU ZA 2018 ROK**

Spis treści

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4
1.1. Struktura organizacyjna Ośrodka.....	5
II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OPS.....	6
III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA	7
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych.....	8
3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania.....	9
3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych.....	10
3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.....	11
3.5. Decyzje odmowne	12
3.6. Usługi opiekuńcze	12
3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	13
3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej	14
IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	16
4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny	16
4.2. Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej (DPS)	17
4.2.1 Działalność psychologa.....	18
4.3. Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej (DUS)	19
4.3.1 Działalność pracowników socjalnych w Schronisku dla Osób Bezdomnych, Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA” oraz w Schronisku dla Kobiet Bezdomnych	20
V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA.....	24
5.1. Świadczenia rodzinne.....	24
5.2. Świadczenie „Za życiem”	26
5.3. Zasiłki dla opiekuna	26
5.4. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	27
5.5. Fundusz Alimentacyjny.....	27
5.6. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego	27
5.7. Stypendia socjalne	28
5.8. Dodatki mieszkaniowe	28
5.9. Dodatki energetyczne	28
5.10. Świadczenie wychowawcze (500 plus).....	29
5.11. Świadczenia „Dobry Start” (300 plus).....	29
VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ. MIESZKANIA CHRONIONE.....	29

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej.....	29
6.2. Mieszkania chronione.....	32
VII.DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ	32
VIII.SYSTEM WSPARCIA RODZIN I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	34
8.1. Asystenci rodziny	35
8.2. <i>Niebieska Karta</i> . Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	37
IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	39
9.1. <i>Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w Gminie Racibórz</i>	39
X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	40
10.2. "Wigilia dla samotnych"	41
10.3. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	41
10.4. Prace społecznie użyteczne	42
XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW	42
XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	44
WYKAZ TABEL:	46

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XLIV/663/2018 z dnia 26 września 2018 r., Zarządzenia Nr 1685/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz.1508 z późn. zm.);
- 2) Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r., poz.821);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz.2220 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2017 r., poz.2092);
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 554 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz.1510 z późn.zm.);
- 7) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j.Dz.U. z 2018 r., poz.1986 z późn.zm.);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2018, poz. 511);
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz.2077 z późn.zm.);
- 10) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.1530 z późn.zm.);
- 11) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1457 z późn.zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz.180 z późn.zm.);
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 988 z późn.zm.);
- 14) Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. 2018 r., poz. 755 z późn.zm.);
- 15) Ustawa z dn. 11.02.16r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2018 r. poz.2134 z późn.zm).
- 16) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz.1860 z późn. zm.);
- 17) Uchwała nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (M.P. z 2018 r, poz. 514).

1.1. Struktura organizacyjna Ośrodka.

Na mocy Zarządzenia Nr OPS 0202.3.2018 Dyrektora OPS z dnia 31.01.2018 r. wprowadzony został z dniem 01.02.2018 r. Regulamin Organizacyjny Ośrodka. Zgodnie z § 4 ust. 1 w skład struktury organizacyjnej wchodzi:

- 1) Kierownictwo Ośrodka:
 - a) Dyrektor;
 - b) Zastępca.
- 2) Działy Ośrodka:
 - a) Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej;
 - b) Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej;
 - c) Dział Świadczeń Pomocy Społecznej;
 - d) Dział Administracji i Realizacji Świadczeń;
 - e) Dział Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych;
 - f) Dział Finansowo-Księgowych.
- 3) Dzienny Dom Pomocy Społecznej.
- 4) Warsztat Terapii Zajęciowej.
- 5) Samodzielne stanowisko pracy podległe bezpośrednio Dyrektorowi umieszczone w strukturze Działu Administracji i Realizacji Świadczeń: ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i obrony cywilnej.
- 6) Samodzielne stanowisko pracy podległe bezpośrednio Dyrektorowi umieszczone w strukturze Działu Administracji i Realizacji Świadczeń: Radca prawny.

W roku 2018 zaktualizowano (wprowadzono) następujące regulaminy i dokumenty wewnętrzne Ośrodka:

- Regulamin organizacyjny oraz Regulaminy Działów Ośrodka;
- Regulamin wynagradzania;
- Regulamin pracy;
- Instrukcję zabezpieczenia budynku, pomieszczeń biurowych i kluczy;
- Instrukcję kancelaryjną;
- Regulamin Kontroli Zarządczej;
- Procedurę związaną z przygotowaniem i obiegiem dokumentów związanych z wydawaniem rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach z zakresu działalności Ośrodka Pomocy Społecznej.

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OPS

W 2018 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **53 404 044,01 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	5 550,00	5 550,00
85202	Domy Pomocy Społecznej	4 213 489,67	0	0	4 213 489,67
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	384 309,58	1 520,00	0	385 829,58
85205	Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie	15 741,08	0	0	15 741,08
85504	Wspieranie rodziny	113 668,35	70 105,00	1 546 322,22	1 730 095,57
85501	Świadczenie wychowawcze	0	0	22 888 222,18	22 888 222,18
85502	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	149 165,70	0	12 776 468,77	12 925 634,47
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	76 345,54	85 627,53	161 973,07
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	513 593,43	466 697,41	0	980 290,84
85215	Dodatki mieszkaniowe	2 576 376,54	0	57 102,56	2 634 612,11
85216	Zasiłki stałe	0	883 342,69	0	883 342,69
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	3 029 983,32	618 887,84	2 436,00	3 651 307,16
	W tym: Program <i>Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w gminie Racibórz</i>	179 179,00	0	0	179 179,00
85220	Mieszkania chronione	24 998,15	0	0	24 998,15
85228	Usługi opiekuńcze	693 535,50	0	91 537,50	785 073,00
85295	Pozostała działalność	231 144,40	300 000,00	0	531 144,40
	W tym: Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	200 000,00	300 000	0	500 000,00
	Prace społecznie-użyteczne	31 144,40	0	0	31 144,40
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 444 145,31	0	0	1 444 145,31
85415	Stypendia socjalne	30 646,96	111 947,77	0	142 594,73
RAZEM		13 420 797,99	2 528 846,25	37 454 399,77	53 404 044,01

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w Raciborzu zamieszkiwało 50 124 mieszkańców, czyli o 969 mniej niż w roku 2017.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2018 r. udzielił wsparcia 661 rodzinom liczącym 1 354 osób.

Ośrodek stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz stworzenie na podstawie wywiadu środowiskowego diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej i zdrowotnej. Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta oraz pochodzące z zebranej przez pracowników dokumentacji. Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn.

Stosownie do przepisu art. 107 Ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.) pracownicy socjalni przeprowadzają *rodzinne wywiady środowiskowe* w miejscu zamieszkania Stron w szczególności dla potrzeb udzielenia pomocy, jak również w przypadku osób o których mowa w art. 103 cyt. Ustawy.

Wywiad może być także realizowany u osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne, o specjalny zasiłek opiekuńczy lub u osoby pobierającej ww. świadczenia w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących okoliczności związanych z niepodejmowaniem lub rezygnacją z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz sprawowaniem faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera świadczenie.

Ponadto konieczność przeprowadzenia wywiadu może wynikać z potrzeby weryfikacji, czy osoby ubiegające się bądź pobierające świadczenie wychowawcze istotnie sprawują opiekę nad dzieckiem lub gdy zachodzi obawa marnotrawienia przyznanych środków.

Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez *kontrakt socjalny*, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439). Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 250 rodzinom.

Wydano 6 330 decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 6 252.

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Kryterium dochodowe

Kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy w formie świadczeń pieniężnych uległo zmianie od października 2018 r. i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1358) w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **701 zł**;
- 2) dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **528 zł**.

Wyjaśnić należy, iż do września 2018 r. świadczenia pieniężne mogły otrzymać osoby samotnie gospodarujące, których dochód nie przekraczał kwoty **634 zł**, natomiast w przypadku rodziny dochód na osobę nie mógł przekroczyć kwoty **514 zł**.

Osoby i rodziny, których dochód przekraczał podstawowe kryterium dochodowe, ale nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego korzystały z wieloletniego programu rządowego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Formy pomocy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany **zasiłek celowy**. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego, kosztów pogrzebu oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz.

Zasiłek celowy może być również przyznany osobie/rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Inną formą pomocy jest **zasiłek okresowy**, który przyznaje się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie **świadczenia niepieniężnego**. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2018 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		273	29 583	132 950,00
Zasiłek okresowy*		375	1 823	466 697,41
z tego:	środki własne rozdz. 85214	X	X	0,00
	dotacja	X	X	466 697,41
Usługi opiekuńcze	opiekuńcze	164	34 437	693 535,50
	specjalistyczne	132		
Sprawienie pogrzebu		10	10	21 620,00
Zasiłki celowe i w naturze rozdz. 85214 i 85295		1 393	X	778 394,43
w tym:	zasiłki celowe specjalne	47	74	25 384,00
Opłata za DPS		187	1 922	4 213 489,67
RAZEM				6 306 987,01

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2018 r. ogółem **500 000,00 zł**, z czego środki własne gminy wynosiły **200 000,00 zł**, a dotacja z budżetu państwa **300 000,00 zł**.

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie: wyżywienia dzieciom w żłobku, przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom

otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w formie jednego gorącego dania w punkcie wydawania posiłków prowadzonym przez Caritas Diecezji Opolskiej Rejon Racibórz oraz w formie dowożonych posiłków do klienta przez Kuchnię Caritas Diecezji Opolskiej. Wykonawcy zostali wyłonieni w postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi społeczne.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 653 osoby. Z pomocy w formie posiłków skorzystało łącznie 331 osób (dzieci w żłobku, przedszkolu, szkole oraz dorośli), natomiast 262 osoby otrzymały świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 261,92 zł).

Zgodnie z rozdziałem V pkt V.2. Załącznika do Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020*”, Dyrektor szkoły lub przedszkola, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, udzielał pomocy w formie posiłku informując o tym fakcie Ośrodek.

Pomoc ta udzielana była bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez Dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym. Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie mogła przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W okresie sprawozdawczym z pomocy w formie posiłku skorzystało łącznie 273 dzieci, z czego w ramach programu osłonowego, przyjętego przez Radę Gminy objęto maksymalnie 39 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych wynika, iż w 2018 r. wydatki na zakup posiłku stanowiły 47% ogółu, natomiast pozostałe 53% to koszty świadczeń pieniężnych na zakup żywności.

3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zasiłek stały to świadczenie przysługujące osobie całkowicie niezdolnej do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności, natomiast **opłacanie składek zdrowotnych** za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2018 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	201	1 928	883 342,69
osób samotnie gospodarujących	165	1 560	X
osób pozostających w rodzinie	45	368	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	184	1 760	76 345,54
RAZEM			959 688,23

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **93 937,50 zł.**

Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2018 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13	3 632	91 537,50
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane przez sąd	1	12	2 400,00
RAZEM			93 937,50

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.5. Decyzje odmowne

W 2018 r. wydano ogółem 6 330 decyzji administracyjnych z zakresu świadczeń pomocy społecznej (6 252 decyzje z zakresu zadań własnych, natomiast 78 decyzji z zakresu zadań zleconych), w tym 46 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 51 odwołań od decyzji administracyjnych.

Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- 1) 23 decyzje utrzymało w mocy;
- 2) 8 decyzji uchyliło, z czego 8 spraw przekazało do ponownego rozpatrzenia;
- 3) w przypadku 14 decyzji WSA oddalił skargę.

Na dzień sporządzania sprawozdania 6 decyzji oczekiwało na rozpatrzenie (1 przez SKO, 5 przez WSA).

Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2018 r.

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	x	x
Przekroczone kryterium dochodowe	22	2
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	5	x
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	1	x
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	16	x
Liczba odmów ogółem	44	2

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.6. Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługami opiekuńczymi objęto 164 osoby oraz usługami specjalistycznymi 132 osoby. Należy zaznaczyć, że osoba objęta tą formą pomocy może korzystać z obu rodzajów usług jednocześnie. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **693 535,50 zł**.

Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 13 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **91 537,50 zł**.

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób innych, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy. Średni koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił **19,00 zł**, usług specjalistycznych – **22,50 zł**, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **25,00 zł**.

W roku 2018 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż Zarząd Okręgowy w Katowicach.

3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni.

Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (**701 zł** na osobę samotnie gospodarującą i **528 zł** na osobę w rodzinie). W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Gmina Racibórz w 2018 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **5 550 zł**.

W 2018 r. wydano 43 decyzje w sprawie potwierdzenia prawa do ww. świadczeń, w tym 33 decyzje potwierdzające prawo do świadczeń, 3 decyzje odmowne, 5 stwierdzających

wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego źródła lub śmierci oraz 2 decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego.

3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty.

Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku, gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2018 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu dla osób w podeszłym wieku	3 525,00	75
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu dla przewlekle psychicznie chorych	2 940,00	42
3.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Gorzycach	4 209,06	2
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	3 238,94	14
5.	DPS dla dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 998,00	1
6.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	3 200,00	1
7.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	3 460,00	2
8.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	3 081,28	1
9.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	3 453,00	2
10.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Miechowie	2 973,00	1
11.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	4 404,00	1
12.	DPS dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w Kuźni Nieborowskiej	4 344,00	1
13.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Kadłubie	3 200,00	1
14.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Strzelcach Opolskich	3 148,70	3
15.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zbrosławicach	3 297,01	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w domach pomocy społecznej przebywało 148 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz.

W przypadku 29 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 11 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. wydatki na DPS wyniosły **4 213 489,67 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2018 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **413 726,95 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W roku sprawozdawczym wydano 30 decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej, natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. na umieszczenie w DPS oczekuje 3 skierowanych.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z ważniejszych i jednocześnie pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian.

Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem. Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia,

uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W 2018 r. zawarto 88 nowych kontraktów socjalnych.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 47 klientom uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu. Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 20 klientów Ośrodka. Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2018 r. było usamodzielnienie 36 rodzin.

Pracownicy socjalni (3 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

W wyniku zmian organizacyjnych w Ośrodku od marca 2018 r. funkcjonują trzy działy, w ramach których pracownicy socjalni świadczą pomoc na rzecz mieszkańców Raciborza, tj.:

- 1) Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej (DPS);
- 2) Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej (DUS);
- 3) Dział Świadczeń Pomocy Społecznej (DŚP).

4.2. Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej (DPS)

W dziale zatrudnionych było 10 osób, tj.:

- 1) Kierownik Działu;
- 2) 4 pracowników socjalnych, w tym 2 pracowników socjalnych realizujących zadania związane z procedurą Niebieskiej Karty oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie);
- 3) 4 asystentów rodziny;
- 4) psycholog.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni świadczyli pracę socjalną w terenie na rzecz 79 środowisk.

Dominującymi problemami wśród osób i rodzin są

- choroba psychiczna;
- alkoholizm;
- niepełnosprawność intelektualna;
- niepełnosprawność psychiczna;
- zbieractwo;
- niezaradność opiekuńczo- wychowawcza;
- starość;
- długotrwała choroba;
- przemoc.

Należy nadmienić, iż w wielu środowiskach jednocześnie występuje kilka dysfunkcji.

W wyniku szeregu działań w przypadku jednego środowiska doprowadzono do wysprzątania bardzo zaniedbanego mieszkania, w dwóch przypadkach sporządzono wnioski do Sądu Rejonowego w Raciborzu o leczenie psychiatryczne bez zgody pacjenta z uwagi na stan zdrowia zagrażający życiu i zdrowiu osoby chorej.

Pracownicy socjalni zakończyli współpracę z 20 osobami. Powodem zakończenia współpracy było:

- umieszczenie w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy (2 osoby);
- umieszczenie w domu pomocy społecznej (4 osoby);
- zgon (8 osób);
- brak współpracy (2 osoby);
- osiągnięcie założonych celów (1 osoba);
- zmiana miejsca zamieszkania (2 osoby);
- przejęcie opieki przez rodzinę (1 osoba).

4.2.1 Działalność psychologa

W okresie sprawozdawczym Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał na stanowisku pełnoetatowym psychologa. Jego głównym zadaniem było udzielanie wsparcia psychologicznego, poradnictwa oraz prowadzenia konsultacji zarówno dla klientów Ośrodka, jak również świadczenie ww. form pomocy samym pracownikom OPS– zgodnie z zasadami etyki zawodowej i Kodeksu Psychologicznego.

W ramach realizacji swoich obowiązków psycholog:

- 1) przeprowadził 151 indywidualnych konsultacji psychologicznych;
- 2) 50 razy uczestniczył w wejściach w środowisko (z pracownikami socjalnymi, asystentami rodzin oraz indywidualnie);
- 3) wziął udział w 48 spotkaniach z podopiecznymi Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Iskierka”, w ramach których prowadził zajęcia zawierające elementy socjoterapii, arteterapii, muzykoterapii, poezjoterapii. Miały one na celu usprawnienie funkcji poznawczych, stymulację wyobraźni oraz twórczego myślenia podopiecznych;
- 4) udzielał pomocy podopiecznym „Iskierki” w zakresie organizacji zabaw i imprez okolicznościowych;
- 5) współpracował w planowaniu działań socjalnych w środowisku oraz przeprowadzał rozmowy wspierająco-motywuujące, zarówno z klientami, jak i pracownikami Ośrodka;
- 6) przeprowadził cykl zajęć relaksacyjnych dla Działu Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej, a także zrealizował zajęcia praktyczne dla pracowników ośrodka z zakresu osobowości i roli w grupie, komunikacji oraz metod rozwiązywania problemów;
- 7) dokonał ewaluacji programu pn. „Trening pamięci dla Seniorów”, który realizowano do grudnia 2017 r.;
- 8) wziął udział w konferencji pt. „Dom i tradycje” zorganizowanej przez Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Przyjazny Dom” oraz PCPR w Raciborzu, jak również w szkoleniu zatytułowanym „Sposoby postępowania w kontakcie z osobami z zaburzeniami psychicznymi”.

4.3. Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej (DUS)

Dział obejmuje 10 pracowników, w tym:

- 1) Kierownik Działu;
- 2) Pracownicy socjalni, w tym:
 - starsi specjaliści pracy socjalnej (2 osoby);
 - specjaliści pracy socjalnej (3 osoby);
 - pracownicy socjalni (3 osoby)
 - specjalista pracy socjalnej ds. koordynacji pracy w środowisku;

W ramach działu, pomoc świadczona była przez w zakresie:

- problemu bezdomności;

- prowadzenia i przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób zaburzonych psychicznie;
- przyznawania usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej "Iskierka" oraz świadczenia pracy socjalnej na rzecz podopiecznych Domu;
- mieszkań chronionych;
- domów pomocy społecznej (skierowania, odpłatności, praca socjalna).

4.3.1 Działalność pracowników socjalnych w Schronisku dla Bezdomnych „ARKA N”, Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA” oraz w Schronisku dla Kobiet Bezdomnych

W wyniku wprowadzenia nowelizacji ustawy o pomocy społecznej w 2018 r. nastąpiły zmiany w systemie pomocy osobom bezdomnym. Z dniem 31.03.2018 r. zaprzestano prowadzić swą działalność noclegownia. W dniu 15.11.2018 r. otworzono ogrzewalnię mieszczącą się w Raciborzu przy ul. Kowalskiej 5, którą prowadzi Stowarzyszenie Artystyczno-Społeczne „Pracownia Przyszłości”. Jest ona czynna do 31.03.2019 r., w godzinach od 18:00 do 8:00.

W zakresie rozwiązywania problemu bezdomności Ośrodek współpracował także ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka TĘCZA, które w 2018 r. realizowało zadanie publiczne: „Udzielanie schronienia oraz posiłku dla osób bezdomnych skierowanych w trybie ustawy o pomocy społecznej z terenu miasta Racibórz” na zlecenie Gminy Racibórz.

W ramach tej działalności funkcjonowało Schronisko dla Bezdomnych „ARKA N” mieszczące się przy ul. Wiejskiej 18 oraz Dom dla Matek z Dziećmi „MAJA” i Schronisko dla Kobiet Bezdomnych przy ul. Sempołowskiej 5. Placówki te zapewniały nocleg, całodobowe wyżywienie i podstawowe środki czystości.

W 2018 r. w „ARKA N” przebywało łącznie 80 osób, z czego:

- 4 otrzymały mieszkanie z zasobów gminy;
- 6 (po poprawie swojej sytuacji finansowej) wynajęło pokoje, bądź mieszkania;
- 4 umieszczono w domu pomocy społecznej, natomiast 1 umieszczono w hospicjum;
- 4 podjęły pracę;
- 1 wykonywała prace społecznie użyteczne w Arboretum Bramy Morawskiej;
- 2 nabyły prawo do emerytury;
- 4 uzyskały uprawnienia do zasiłku stałego;
- 2 uzyskały uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego.

Przebywając w Schronisku dla Bezdomnych należy przestrzegać regulaminu tejże placówki, natomiast jego złamanie grozi wykluczeniem dyscyplinarnym bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy. W 2018 r. 18 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 8 osób samowolnie opuściło placówkę, a 1 podjęła długoterminową terapię.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni:

- przeprowadzili 307 wywiadów z mieszkańcami Schroniska dla Bezdomnych „ARKA N”, których ostatnim meldunkiem na pobyt stały był Racibórz oraz 59 wywiadów w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA” i Schronisku dla Kobiet Bezdomnych;
- wydali 80 skierowań dla mężczyzn na pobyt w Schronisku „ARKA N” oraz 8 skierowań dla kobiet na pobyt ww. placówce;
- wydali także skierowania do Schronisk dla Bezdomnych poza Gminę Racibórz (17 dla mężczyzn oraz 2 dla kobiet);
- pomogli usamodzielnic się 2 kobietom przebywającym w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA” i Schronisku dla Kobiet Bezdomnych .

W ramach interwencji kryzysowej przekazano do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie 5 wniosków kobiet z 6 dzieci, celem wydania decyzji o schronieniu w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA”. Pracownicy socjalni pomagają osobom bezdomnym m. in. w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania, w załatwieniu bieżących spraw (m.in. kompletowanie dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy), udzielają porad w zakresie uzyskaniu świadczeń takich jak np. zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek pielęgnacyjny, czy świadczeń z pomocy społecznej.

Należy dodać, że działalność Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA” i Schroniska dla Kobiet Bezdomnych jest wspierana finansowo przez Powiat Raciborski. W 2018 r. dotacja z Powiatu na ten cel wyniosła 64 200,00 zł.

4.4. Dział Świadczeń Pomocy Społecznej (DŚP)

W dziale zadania realizowane były przez 15 osób. W jego skład wchodzi:

- 1) Kierownik Działu/ Zastępca Dyrektora
- 2) Pracownicy socjalni, w tym:
 - pracownik socjalny (1 os.);
 - starsi pracownicy socjalni (2 os.);

- specjaliści pracy socjalnej (6 os.);
- specjalista pracy socjalnej ds. koordynacji pracy w środowisku;
- starszy pracownik socjalny ds. koordynacji pracy w środowisku;
- specjalista pracy socjalnej, zatrudniony na stanowisku w punkcie ds. pierwszego kontaktu oraz specjaliści ds. realizacji świadczeń (2 os.).

Do zadań pracowników zatrudnionych w Dziale Świadczeń Pomocy Społecznej należy:

- 1) dokonywanie analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- 2) rozeznawanie potrzeb i organizowanie pomocy dla osób, rodzin potrzebujących;
- 3) przyjmowanie wniosków i podań od osób i rodzin zgłaszających się o pomoc i udzielanie im pełnej informacji o przysługujących świadczeniach i dostępnych formach pomocy;
- 4) prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (głównie zasiłków: celowych, okresowych, stałych, celowych specjalnych, które nie podlegają zwrotowi, jak również celowych pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłków) oraz w formie posiłku. Przedmiotowe postępowania w głównej mierze oparte są na zebraniu materiału dowodowego, a w szczególności na dokonaniu oceny, czy osoba lub rodzina współpracuje w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej, z równoczesnym włączeniem opracowania planu pomocy przy współdziałaniu osób i rodzin zgłaszających się o pomoc;
- 5) sprawdzanie wywiadów środowiskowych pod względem formalnym i merytorycznym;
- 6) prowadzenie postępowań wyjaśniających (przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz innego rodzaju postępowań):
 - a) na potrzeby innych instytucji,
 - b) w ramach postępowań niezwiązanych z przyznawaniem świadczeń z pomocy społecznej, w szczególności:
 - w sprawach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - na potrzeby weryfikacji uprawnień do specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osoby ubiegające się o zasiłek dla opiekuna osoby niepełnosprawnej,
- 7) przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz występowanie z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny;
- 8) przygotowywanie postanowień, decyzji administracyjnych dotyczących świadczeń pomocy społecznej na podstawie akceptowanych przez Dyrektora planów pomocy;

- 9) podejmowanie czynności w zakresie prowadzonych postępowań, jak i po ich zakończeniu, związanych z przyznawaniem świadczeń;
- 10) świadczenie pracy socjalnej krótkoterminowej;
- 11) prowadzenie postępowań w sprawie sprawienia pogrzebu.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w ramach struktury Działu DŚP, w wyniku dokonania zmian organizacyjnych w Ośrodku, utworzono stanowisko pracownika socjalnego zatrudnionego w punkcie ds. pierwszego kontaktu, które aktualnie jest obsługiwane przez specjalistę pracy socjalnej. W ramach zadań realizowanych na ww. stanowisku prowadzone jest w szczególności:

- 1) udzielanie informacji, wskazówek i pomocy (z uwzględnieniem zmieniających się przepisów prawa) w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej;
- 2) pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu pomocy;
- 3) rozeznawanie potrzeb i organizowanie pomocy dla osób i rodzin potrzebujących;
- 4) przyjmowanie wniosków i podań od osób i rodzin zgłaszających się o pomoc i udzielanie im pełnej informacji o przysługujących świadczeniach i dostępnych formach pomocy;
- 5) udzielanie osobom i rodzinom informacji w sprawach organizacji pracy Ośrodka;
- 6) przyjmowanie osób zgłaszających się po raz pierwszy do Ośrodka i kierowanie ich do właściwej komórki organizacyjnej Ośrodka po przeprowadzeniu wstępnej rozmowy;
- 7) udzielanie informacji na wniosek innych instytucji i uprawnionych podmiotów;
- 8) wydawanie zaświadczeń w sprawie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz decyzji administracyjnych (doręczanie ich osobom zgłaszającym się po odbiór do Ośrodka);
- 9) pobudzanie aktywności i wskazywanie na własne zasoby osób, rodzin ubiegających się o pomoc z Ośrodka oraz inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu potrzeb życiowych, rodzin, grup środowisk społecznych;
- 10) udzielanie zgłaszającym się o pomoc pełnej informacji o możliwości udzielenia im świadczeń i o konsekwencjach zatajania, bądź udzielania nieprawdziwych informacji.

V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

5.1. Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminy, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa.

W 2018 r. Ośrodek otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **12 856 237,00 zł**, wykonanie wyniosło **12 739 388,77 zł**, z czego kwota **12 395 080,88 zł** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **344 307,89 zł** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 111 rodzin (2 337 świadczeń). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 35% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do **400 zł**) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych. Z kolei dochód w przedziale od **400 zł** do **574 zł** osiągnęło 28% rodzin korzystających ze świadczeń, 11% rodzin miało dochód w przedziale od **574 zł** do **674 zł**, natomiast dochód powyżej **674 zł** osiągnęło tylko 26% rodzin.

Okolo 79% beneficjentów korzystających z zasiłków rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 14% ogółu rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego, z czego 7% to rodziny z 4 i więcej dzieci.

Dodatkowo na świadczenia rodzinne wydano kwotę **202 828,46 zł** jako świadczenia *1 zł za 1 zł*. Zasada ta dotyczy zasiłku rodzinnego i dodatków do niego: becikowego, z tytułu samotnej opieki nad dzieckiem, korzystania z urlopu wychowawczego, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka, rozpoczęcia roku szkolnego, nauki dziecka poza miejscem zamieszkania.

Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne w 2018 r.

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasiłek rodzinny	17 657	2 034 890
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	7 532	1 164 744
2.1	urodzenia dziecka	149	149 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	636	249 399
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 022	201 246
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 318	140 960
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	201	18 090
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 117	122 870
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 078	107 800
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	56	5 404
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	35	3 955
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	21	1 449
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3 273	310 935
3	Zasiłek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	28 494	3 580 779
4	Zasiłek pielęgnacyjny	15 531	2 454 669
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1 544	2 263 559
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	123	64 849
7	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6)	17 198	4 783 077
8	Razem świadczenia (poz. 3 + 7)	45 692	8 363 856
9	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	369	369 000
10	Świadczenia rodzicielskie	1 555	1 418 093
RAZEM (8+9+10)		47 616	10 150 949

Zródło: Dane statystyczne Ośrodka

W 2018 r. przyjęto 3 490 wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Na skutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) 2 875 decyzji przyznających świadczenia rodzinne;
- 2) 311 decyzji odmownych;
- 3) 304 zaświadczenia.

W 2018 r. świadczeniobiorcy złożyli do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach 18 odwołań od decyzji wydanych przez Dział Świadczeń Rodzinnych, z czego 5 decyzji zostało przekazanych do ponownego rozpatrzenia.

5.2. Świadczenie „Za życiem”

Dnia 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2016 poz. 1860). Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i ich rodzin do wsparcia w zakresie świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Na mocy tejże ustawy kobieta w ciąży i jej rodzina, a w szczególności kobieta w ciąży powikłanej, kobieta w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodziny dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu” jest uprawniona do:

- poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- wsparcia psychologicznego;
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych oraz dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo w ww. zakresie koordynowane jest przez asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach środków na świadczenia rodzinne wypłacano jednorazowe świadczenie „Za życiem”. W okresie sprawozdawczym przyznano je 9 rodzinom, na łączną kwotę **36 000,00 zł**. Koszty obsługi w/w świadczenia wyniosły **1 080,00 zł**.

5.3. Zasiłki dla opiekuna

Z dniem 14 maja 2014 roku weszła w życie ustawa określająca warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekuna osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy

prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Na skutek wznowienia postępowania przyznano w roku 2018 zasiłek dla opiekuna 15 osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny na łączną kwotę **85 477,00 zł.**

5.4. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 93 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **421 018,25 zł.** oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 76 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **85 627,53 zł.**

5.5. Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek w okresie sprawozdawczym wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 340 dzieci na ogólną kwotę **1 557 051,00 zł.** Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla 215 rodzin. Przeciętne miesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **129 755,00 zł,** a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **381 zł.**

W 2018 r. Ośrodek otrzymał kwotę **734 811,75 zł** tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

5.6. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

W okresie sprawozdawczym Ośrodek zarejestrował 289 dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 289 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 71 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 7 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 7 przypadkach;
- 5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 289 przypadkach.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2018 r. kwotę **150 000 zł** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych.

5.7. Stypendia socjalne

W 2018 r. Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **45 000 zł** z budżetu miasta oraz kwotę **160 000 zł** z budżetu państwa.

Na skutek przyjętych wniosków 5 uczniom przyznano zasiłki szkolne na kwotę **2 660,00 zł**, natomiast 114 uczniom przyznano stypendium szkolne na kwotę **139 934,73 zł** z czego pokryto w ramach środków własnych- **27 986,96 zł** oraz ze środków budżetu państwa kwotę **111 947,77 zł**.

5.8. Dodatki mieszkaniowe

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest realizowana przez Ośrodek. Budżet na ww. zadanie w 2018 r. wyniósł **2 607 619,00 zł**. W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 1 884 wnioski na dodatki mieszkaniowe, z czego wydano 118 decyzji o odmowie przyznania świadczenia.

Nadmienić należy, iż w zakresie udzielonego świadczeniobiorcom prawa do ww. formy pomocy pracownicy tut. Ośrodka dokonali, zgodnie z procedurą przewidzianą obowiązującymi przepisami prawa, weryfikacji 23 wniosków.

Decyzją administracyjną przyznano dodatki na łączną kwotę **2 576 376,54 zł**.

5.9. Dodatki energetyczne

Ośrodek od 1 marca 2014 r. również realizuje wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych, których budżet w 2018 r. wyniósł **58 916,75 zł**. W tym okresie przyjęto 897 wniosków na dodatek energetyczny, z czego wydano 16 decyzji o odmowie przyznania świadczenia.

W 2018 r. przyznano dodatki na łączną kwotę **57 102,56 zł**, natomiast kwotę **1 133,01 zł** przeznaczono na obsługę zadania.

5.10. Świadczenie wychowawcze (500 plus)

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. realizowana jest przez Ośrodek wypłata świadczenia wychowawczego (500 plus), którego budżet na rok 2018 wyniósł **23 459 199 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 2 574 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Na skutek przyjętych wniosków przyznano świadczenia dla 3 981 dzieci na kwotę **22 547 231,64**.

Kwota **340 990,54 zł** została przeznaczona na wydatki związane z obsługą i realizacją programu, z czego **275 307,64 zł** to kwota stanowiąca wynagrodzenie dla pracowników zatrudnionych do obsługi ww. świadczenia.

5.11. Świadczenia „Dobry Start” (300 plus)

Z dniem 1 lipca 2018 r. rozpoczęto realizację wypłat świadczenia „Dobry Start”, którego budżet wyniósł **1 650 000,00 zł**. Świadczenie w wysokości 300,00 zł wypłacane było zgodnie z wydanymi przez tut. Ośrodek zawiadomieniami. Przysługuje ono raz w roku na dziecko uczące się w szkole, do 20 roku życia oraz dziecko niepełnosprawne do 24 roku życia pod warunkiem kontynuacji nauki w szkole. Jego w wysokości Przyjęto 3 002 wnioski o przyznanie ww. świadczenia dla 4 995 dzieci na kwotę **1 497 450, 00 zł**, natomiast kwota **48 872,22 zł** stanowi koszt obsługi ww. świadczenia.

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ. MIESZKANIA CHRONIONE

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym. Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych oraz społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w dni robocze w godz. 7:00 - 15:00 (we wtorek do godz. 16:00, natomiast w piątek do godz. 14:00).

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne jak również pomoc w załatwianiu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem, np. w załatwianiu spraw urzędowych.

W ramach działalności wydawane są także dla podopiecznych "Iskierki" śniadania, posiłki obiadowe dwudaniowe i podwieczorki. Pomoc oraz wsparcie udzielane było przez kierownika, pracownika socjalnego, terapeutę zajęciowego oraz psychologa.

Frekwencja

W okresie sprawozdawczym miesięcznie do Dziennego Domu uczęszczało średnio 37 osób. Wydano 7 004 obiady dwudaniowe. Koszt jednego obiadu wynosił **7,50 zł**. Osoby korzystające z usług "Iskierki" uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę **30 546,45 zł**. Dodatkowo mogły one korzystać nieodpłatnie z samodzielnie przygotowywanych śniadań, których wydano 3 654 oraz z okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 3 364.

Podopieczni aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych w nim zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych oraz wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

W ramach terapii, w każdy czwartek, odbywają się zajęcia/warsztaty muzyczne dla podopiecznych z udziałem wolontariuszy z zespołu „Bez Echa”, który przygrywa również na organizowanych w ramach działalności "Iskierki" imprezach lub spotkaniach świątecznych i okolicznościowych.

W ciągu roku zorganizowano dla podopiecznych DDPS wiele ciekawych wydarzeń, jak np.:

- 1) zabawę karnawałową, tłusty czwartek, „Dzień Kobiet”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester”, wyjścia do kina "Bałtyk", zabawy plenerowe i grille, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami;
- 2) śniadanie Wielkanocne oraz spotkanie opłatkowe dla podopiecznych i zaproszonych gości, podczas którego podopieczni otrzymali paczki żywnościowe;
- 3) udział zespół „Raciborskie Iskierki” w Przeglądzie Dorobku Artystycznego Ośrodków Wsparcia, gdzie zaprezentował teatr kukielkowy pn. „Czerwony Kapturek po Śląsku”.

Organizacja wycieczek

Jednymi z najbardziej lubianych przez podopiecznych Dziennego Domu wydarzeń są bez wątpienia organizowane wyjazdy i wycieczki.

W ubiegłym roku podopieczni mieli okazję wziąć udział w:

- 1) Dniu Seniora, który odbył się w siedzibie Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk w Koszęcinie (maj);
- 2) Dniu Skupienia dla dziennych domów seniora w Gościęcinie- Bryksach (czerwiec);
- 3) wycieczce do Pławniowic i Gliwic (sierpień).

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

Podopieczni wraz z opiekunami aktywnie uczestniczyli w przeróżnych wydarzeniach kulturalnych, jak również sami angażowali się w organizację ciekawych spotkań oraz wydarzeń artystycznych i konkursów, jak np.:

- 1) gościnne występy w „Iskierce” dzieci ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Gimnazjalnymi nr 18;
- 2) udział podopiecznych w występie przedszkolaków z raciborskiego Przedszkola nr 20;
- 3) wspólne obchody Misyjnego Dnia Chorych w klasztorze Annuntiata;
- 4) udział trzyosobowej drużyny ”Iskierki” w III Turnieju Szachowym Instytucji Pomocy Społecznej w Kędzierzynie- Koźlu;
- 5) wspólne spotkania i zabawy z podopiecznymi Dziennego Domem Pobytu nr 5 z Kędzierzyna-Koźła oraz z DPS „ Dom św. Notburgi” z Raciborza;
- 6) organizacja Konkursu Kulinarnego „Zdrowy Chleb i Kolorowe Kanapki ”;
- 7) „Dzień Otwartych Drzwi”, podczas którego Dzienny Dom mieli okazję odwiedzić m.in. mieszkańcy Raciborza, przedstawiciele Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Raciborzu oraz przedstawiciele Rady Seniorów Miasta Racibórz.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- a) ergoterapię:
 - prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie (serwetki, reperacje odzieży, poduszki) prace z drewna (rekwizyty teatralne, półeczki, aniołki),
 - zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
 - zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,

- pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego;
- b) arteterapię:
- prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkłe i foli, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage).
- c) choreoterapię i ludoterapię - ruch przy muzyce (tańce), gry i zabawy.

6.2. Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2018 r. dysponował 3 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31 grudnia 2018 r. w mieszkaniach przebywało 6 osób dorosłych oraz 2 dzieci.

Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 7 dorosłych i 2 dzieci. W związku ze zmianą miejsca zamieszkania jedna osoba zrezygnowała z tej formy pomocy. Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości **13 269,80** zgodnie z przyznaną decyzją uiszcilo 5 osób (1 osoba wraz z mężem i dziećmi), natomiast 1 osoba skorzystała z tej formy pomocy bezpłatnie.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy.

Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2018 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Raciborskiego.

Zajęcia w Warsztacie odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 15:00 (35 godzin w tygodniu). W okresie od 1.08.2018 r. do 31.08.2018 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach integracyjnych takich jak: Kiermasz Karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, Obchody Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Święto Kwiatów na Zamku Raciborskim, Jarmark Bożonarodzeniowy. Ponadto prace podopiecznych, wykonane na zajęciach warsztatowych, były wystawiane i sprzedawane na licznych straganach m.in. wielkanocnym, bożonarodzeniowym, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu, Galerii Auchan, na Zamku Raciborskim czy w Gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach.

Dochód ze sprzedaży w kwocie **17 498,00 zł** został przekazany na integrację społeczną uczestników z przeznaczeniem na organizację wycieczek i spotkań integracyjnych.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz rozwój sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2018 r. prowadzone zajęcia rehabilitacyjne miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Prowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać uczestników z działalnością w wybranych zakładach pracy, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu uczestnikom zajęć odbycia praktyk zawodowych.

Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z pięcioma zakładami dla ośmiu podopiecznych Warsztatu, tj. z Urzędem Miasta Racibórz, Agencją Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Centrum Techniki Zamtech w Raciborzu, Raciborskim Centrum Kultury oraz z raciborskimi hipermarketami: E. Leclerc i Auchan. Wybrane osoby odbywały 2 razy w tygodniu 3- lub 4-godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz wyznaczony w umowie opiekun ze strony zakładu pracy.

Dzięki odbytym praktykom zawodowym jedna osoba podjęła pracę w hipermarkecie E. Leclerc, natomiast dwie kolejne oczekują na podjęcie pracy. W tym celu Warsztat prowadzi

rozmowy z pracodawcami. W sumie aktywizacją zawodową poprzez szkolenie zawodowe oraz podjęcie nieodpłatnej praktyki zawodowej objętych zostało osiem osób.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów rozwojowych zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika. W tym obszarze uczestnicy podejmowali działania mające na celu rozwój zaradności i samodzielności życiowej.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji prowadzona w poszczególnych pracowniach została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji wszystkich uczestników Warsztatu, przy czym zostały w niej uwzględnione również wnioski i uwagi przekazane przez samych podopiecznych WTZ. Przekazane informacje pomogły w lepszym sprecyzowaniu preferencji i zainteresowań uczestników oraz określenia nowych kierunków terapii.

Wzorem poprzednich lat prowadzono monitoring dalszej ścieżki rozwoju w zakresie samodzielności oraz radzenia sobie w sytuacjach życiowych wśród osób, które zakończyły terapię.

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Pomoc dziecku i rodzinie obejmuje swoim zakresem szeroko rozumianą pracę z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią poprzez pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym oraz aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

Działania te są realizowane poprzez asystentów rodziny oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2021*, przyjętym 25 października 2017 r. Uchwałą Rady Miasta Nr XXXIII/479/2017.

Cele programu zakładają: prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. przez Zespół Interdyscyplinarny), profesjonalizację kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy, zwiększanie poziomu świadomości społecznej w tym temacie oraz systematyczne monitorowanie problemu przemocy.

Zgodnie z ustawą Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac ww. Zespołu.

8.1. Asystenci rodziny

W 2018 r. Ośrodek zatrudniał 4 asystentów rodziny, którzy realizowali zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- 1) bezpośrednią pracę z rodzicami;
- 2) bezpośrednią pracę z dziećmi;
- 3) działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny;
- 4) organizację własnego warsztatu pracy.

Funkcje asystenta rodziny:

- wsparcie psychologiczno-emocjonalne;
- diagnostyczno-monitorujące;
- opiekuńcze;
- doradcze;
- mediacyjne;
- wychowawcze;
- motywująco-aktywizujące;
- koordynacja działań skierowanych na rodzinę.

Pomocą asystentów w 2018 r. objętych było 71 rodzin (w tym 170 dzieci), z czego 54 rodziny zostały zobowiązane do współpracy poprzez postanowienie Sądu.

W okresie sprawozdawczym 43 dzieci przebywały w pieczy zastępczej. Spośród nich 26 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, natomiast 17 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w Samborowicach, Kuźni Raciborskiej oraz Pogrzebieniu). Do rodziny biologicznej powróciło 3 dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Trzy rodzin objęte są współpracą w ramach ustawy "Za życiem", z czego dwie z nich objęte są dodatkowo nadzorem na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Najczęstszymi problemami występującymi w rodzinach objętych nadzorem asystenta są:

- alkoholizm;
- bezrobocie;
- wielodzietność;
- samotne macierzyństwo;

- choroby psychiczne;
- zadłużenia;
- brak organizacji wolnego czasu dzieciom;
- problemy w załatwianiu spraw urzędowych.

Asystenci prowadzą monitoring rodzin, zwłaszcza sytuacji dzieci w tych rodzinach, z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania, stałego kontaktu telefonicznego (także po godzinach pracy w OPS) z członkami rodzin i służbami społecznymi.

Praca asystenta z rodziną i na jej rzecz to m.in.:

- a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, w której wychowują się dzieci, co odbywa się w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym;
- b) opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- c) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- d) towarzyszenie podczas wizyt np. w urzędach, w sądach, u lekarzy, w szkole itp.;
- e) wspieranie aktywności społecznej rodzin oraz motywowanie do gospodarowania czasem wolnego dzieciom (wyjścia do muzeum, wspólne odrabianie zajęć domowych, wykorzystanie dodatkowych form wsparcia środowiskowego, jak np. świetlice, kluby młodzieżowe);
- f) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- g) kontakt z kuratorem, pedagogiem, szkołą;
- h) motywowanie do podjęcia leczenia w poradniach - poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, poradnie specjalistyczne, poradnie służby zdrowia;
- i) pośredniczenie w przekazywaniu ubrań, mebli, sprzętu AGD dla rodzin objętych asystenturą.

W okresie sprawozdawczym asystenci zakończyli współpracę z 18 rodzinami, czego powodami były:

- rezygnacja strony- 4;
- brak współpracy z rodziną- 2;
- osiągnięcie zamierzonych celów pracy, których skutkiem było usamodzielnienie się rodziny- 7;
- zmiana miejsce zamieszkania- 2;
- zgon klienta- 1;
- brak efektów pracy- 1;
- wygaśnięcie tymczasowego postanowienia sądu- 1.

8.2. *Niebieska Karta*. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem *Niebieskiej Karty*. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury *Niebieskiej Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej

pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) procedurę udzielania pomocy wszczynają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają **formularz A** (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupie roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia.

Ofiara przemocy otrzymuje **formularz B** (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie **formularza C** (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu **formularza D** (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie wymaga wypełnienia *Niebieskiej Karty*.

W 2018 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie otrzymał 121 *Niebieskich Kart*, z czego:

- 1) 97 sporządzonych zostało przez funkcjonariuszy Policji;
- 2) 4 wpłynęły od przedstawicieli placówek oświatowych;
- 3) 20 sporządzili pracownicy socjalni Ośrodka.

Do każdej sporządzonej *Niebieskiej Karty* powołano grupę roboczą, której celem było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Odbyło się zatem 121 spotkań grup roboczych.

Członkowie grup spotykali się w trybie interwencyjnym, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin. W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci

zagrożone przemocą oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali indywidualny plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń oraz podejmowanie konkretnych działań w znacznym stopniu pozwoliły usprawnić pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest:

- 1) usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przemocy w rodzinie;
- 2) zintegrowanie działań instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony ofiar Przemocy na lata 2018-2021*;
- 3) umożliwienie tworzenia grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1. Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w Gminie Racibórz

16 kwietnia 2018 roku Ośrodek podpisał umowę z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na dofinansowanie w ramach projektu „Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w gminie Racibórz”. Projekt realizowany jest w ramach II osi priorytetowej Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji. Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna. Numer naboru: POWR.02.05.00-IP.03-00-012/17.

Kwota środków przeznaczonych dla Ośrodka wynosi 244 504,20 zł, z czego w roku 2018 wydano 179 179,00 zł.

Ośrodek realizuje działania w ramach projektu od stycznia 2018 roku. Zgodnie z założeniami projekt zakończy się w kwietniu br. Po tym okresie Ośrodek zobligowany jest do zachowania trwałości projektu przez okres, nie krótszy niż 16 miesięcy (tj. październik 2020).

Działania projektowe w roku 2018 obejmowały: zmianę funkcjonowania jednostki – wdrożenie nowego systemu organizacyjnego w Ośrodku, zgodnie z art. 110 a ustawy

o pomocy społecznej. Wprowadzone rozwiązania miały na celu wyodrębnienie dwóch podstawowych ról pracowników socjalnych: pracownika socjalnego ds. świadczeń, odpowiedzialnego za ustalenia prawa do świadczeń, bądź jego braku oraz pracownika socjalnego ds. pracy socjalnej realizującego stricte pracę socjalną na rzecz mieszkańców Raciborza. Założeniem projektu było również stworzenie stanowiska ds. pierwszego kontaktu, obsługiwanego przez pracownika socjalnego. Wprowadzone rozwiązania przyczyniły się do rozdzielania pracy administracyjnej od czynności z zakresu pomocy społecznej i wydawania decyzji. W ramach zmian w funkcjonowaniu jednostki z środków projektu przeprowadzono prace malarskie w Ośrodku, doposażono pomieszczenia w meble, sprzęt, biurowy, komputerowy. W roku 2018 ze środków pozyskanych w ramach projektu przeprowadzono wsparcie dla pracowników socjalnych w postaci superwizji pracy socjalnej, odbyło się 27 godzin wsparcia. W ramach projektu w roku 2018 sfinansowano wynagrodzenia dwóch pracowników socjalnych. Projekt umożliwił podniesienie standardów pracy i działalności Ośrodka, które w przyszłości mają znaleźć przełożenie na podniesienie poziomu i jakości obsługi klienta.

X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/ rodziną. Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

10.1. Wypoczynek letni dla dzieci

Wytypowano troje dzieci, które w okresie od 17 do 30 sierpnia zeszłego roku wyjechały na wypoczynek letni do Iwonicza-Zdroju. Organizatorem wyjazdu było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Ośrodek zapewnił uczestnikom transport do miejsca zbiórki przed wyjazdem (Katowice) oraz powrót do Raciborza. Opiekę nad dziećmi podczas przejazdu zapewnili pracownicy Działu Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej.

Dzieci biorące udział w zorganizowanym wypoczynku, to dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, bądź rodzin wielodzietnych.

W ramach wyjazdu profilaktycznego uczestniczyli w działaniach integracyjnych, pedagogicznych oraz edukacyjnych, których celem było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań, budowanie pożądaných postaw społecznych, poznanie własnej wartości, talentów i mocnych stron. Wyjazd dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć stanowił alternatywną formę spędzenia wolnego czasu, a także umożliwił im poznanie innych sposobów zachowań niż te, które panują w ich rodzinnym środowisku. Aktywny wypoczynek prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach w pozytywny sposób wpłynął na rozwój psychofizyczny dzieci.

10.2. "Wigilia dla samotnych"

W ramach akcji "Wigilia dla samotnych" wytypowano 32 osoby samotne, w podeszłym wieku, które w dniu 23.12.2018 r. wzięły udział w spotkaniu wigilijnym zorganizowanym przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

10.3. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

Pracownicy socjalni Ośrodka w 2018 r. wydali 314 skierowań (dla 700 osób) uprawniających do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020; edycja 2018; współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), realizowanego we współpracy ze Śląskim Bankiem Żywności i lokalną organizacją pozarządową, tj. Stowarzyszeniem Artystyczno – Społecznym "Pracownia Przyszłości", która do czerwca 2019 r. realizuje dystrybucję produktów żywnościowych dla mieszkańców Gminy Racibórz w ramach ww. Programu. Nadmienia się, iż skierowania uzyskały zarówno osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe jak również osoby, które w strukturze rodziny posiadają kilku członków. Bezpłatną pomoc żywnościową mogły uzyskać osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej w rozumieniu art. 7 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm), przy równoczesnym spełnieniu 200% kryterium dochodowego, które w omawianym przypadku do października 2018 r. wynosiło: dla jednoosobowego gospodarstwa domowego 1 268,00 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – 1 028,00 zł. Od miesiąca października 2018 r. nastąpiła zmiana wysokości kryterium dochodowego, i tak 200% kryterium

dochodowego wynosiło: dla jednoosobowego gospodarstwa domowego 1 402 zł, a dla osoby w rodzinie – 1 056,00 zł. W punkcie dystrybucji żywności osoby uprawnione mogły otrzymać różne rodzaje produktów spożywczych.

10.4. Prace społecznie użyteczne

22 stycznia 2018 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2018 pomiędzy Starostą Powiatu Raciborskiego i Prezydentem Miasta Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych. Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia oraz możliwości aktywizacji społecznej oraz zawodowej. Kandydaci do podjęcia pracy musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Prace wykonywane przez osoby obejmowały najczęściej czynności, które są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania placówek korzystających z tej formy wsparcia.

Program ten dał uczestnikom możliwość uzyskania świadczenia, które stanowiło dla nich istotne źródło utrzymania. W ramach prac mogli oni przepracować do 10 godzin tygodniowo, gdzie koszt jednej godziny wynosił 8,30 zł. Świadczenia dla osób wykonujących prace społecznie użyteczne w 40% pokrywał Urząd Miasta, a w 60% Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu (środki Funduszu Pracy).

Na podstawie planu potrzeb 27 jednostek złożyło zapotrzebowanie na organizację prac w 2018 r., w ramach których łącznie przepracowały 33 osoby. Dzięki programowi zatrudnienie otrzymały dwie osoby.

Raciborskie placówki chętnie zatrudniały osoby w ramach prac społecznie użytecznych, ponieważ poprzez wykonywanie prostych, ale czasochłonnych czynności (najczęściej porządkowych) wspierały pracowników poszczególnych jednostek. Uczestnicy programu natomiast zdobyli doświadczenie zawodowe, które zwiększyło ich szanse na uzyskanie pracy na otwartym rynku pracy.

XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2018 r. jeden pracownik rozpoczął szkolenie z zakresu specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny na kierunku: praca socjalna z osobami starszymi, zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu w ramach

projektu dofinansowanego z Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna pn. „Inwestycja w poprawę wykształcenia kadr zatrudnionych w instytucjach pomocy i integracji społecznej”.

Z własnej inicjatywy dwóch pracowników rozpoczęło studia podyplomowe, z czego jeden pracownik na kierunku Arteterapia i terapia zajęciowa, natomiast drugi pracownik na kierunku Administracja - prawo, zarządzanie i organizacja w Wyższej Szkole Bankowej w Chorzowie. W 2018 r. pracownicy Ośrodka korzystali z licznych szkoleń oraz brali udział w konferencjach, warsztatach i spotkaniach informacyjnych organizowanych m.in. przez Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego z Katowic, Centrum Szkoleń TAXUS z Krakowa, ERUDIUM z Krakowa, Profilaktyka KIER z Krakowa, Ośrodek Twórczej Interwencji z Krakowa, TOTAL EKSPERT z Sosnowca, Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej z Opola, Polską Platformę Bezpieczeństwa Wewnętrznego z Poznania, Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych PRZYJAZNY DOM, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Rodziny POMOCNA DŁOŃ, Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach, Śląski Urząd Wojewódzki z Katowic, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej z Katowic, Śląski Bank Żywności z Chorzowa, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego z Rybnika, Zakład Elektronicznej Techniki Obliczeniowej z Katowic.

1. **Dział Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych** – 8 pracowników uczestniczyło w spotkaniach i szkoleniach z zakresu koordynacji systemów zabezpieczania społecznego, obsługi systemu MiDoS *Dodatki mieszkaniowe*, aplikacji *Familia i FundAl*, programu *Dobry Start*, postępowań z dłużnikiem alimentacyjnym.
2. **Dział Administracji i Realizacji Świadczeń** – 6 pracowników uczestniczyło w spotkaniach i szkoleniach z zakresu elektronicznej zamówień publicznych, prawa pracy i czasu pracy, ochrony danych osobowych RODO, ochrony danych osobowych w systemie pomocy społecznej, rewitalizacji oraz zmian w zasadach rozliczania projektów unijnych, Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w jednostkach budżetowych, zamówień na usługi społeczne. Jedna osoba ukończyła kurs Specjalisty ds. kadrowych.
3. **Dział Finansowo-Księgowy** – 6 pracowników uczestniczyło w szkoleniach z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych i zmian w kosztach, zmian w VAT w jednostkach samorządu terytorialnego, zmian w ustawie podatkowej, rachunkowości w jednostkach samorządu terytorialnego, rewitalizacji oraz zmian w zasadach rozliczania projektów unijnych, środków trwałych.

4. *Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej, Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Specjalistycznej, Dział Świadczeń Pomocy Społecznej* - 17 pracowników uczestniczyło w konferencjach, spotkaniach, warsztatach i szkoleniach z zakresu pomocy społecznej, ochrony danych osobowych w systemie pomocy społecznej, skierowań do domu pomocy społecznej oraz ponoszenia odpłatności, bezdomności, prowadzenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi, wsparcia dla rodzin przeżywającej trudności, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, ochrony danych osobowych w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, asystentury rodzinnej, tematyki HIV/AIDS, skutecznego motywowania i oceny pracowników, pracy metodą pedagogiki ulicy, mediacji rodzinnych, realizacji programu POPŻ 2014-2020.

Organizacja praktyk zawodowych

W marcu 2018r. w Ośrodek Pomocy Społecznej przyjął na praktykę metodyczną 2 osoby z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu. Celem praktyki było bezpośrednie zapoznanie studentów z funkcjonowaniem Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz samodzielna organizacja i przeprowadzenie zajęć pod fachowym kierownictwem i kontrolą opiekuna praktyki w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Raciborzu. W styczniu 2018 r. pięć osób ukończyło praktykę w ramach umowy podpisanej z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu w 2017roku. Ogółem w 2018 r. praktykę odbyło 7 osób.

Wszechstronne doświadczenie, poszerzenie kwalifikacji oraz zdobycie nowych praktycznych umiejętności pozwoli osobom – praktykantom wykorzystać zdobytą wiedzę w przyszłości. Pracownicy Ośrodka wnieśli dużo starań i zaangażowania w zakresie zaznajomienia praktykantów ze specyfiką i funkcjonowaniem Warsztatu Terapii Zajęciowej.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) potrzeby seniorów były zabezpieczone poprzez zapewniony pobyt w placówkach całodobowej opieki, w tym w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjnych, hospicjach (dostosowanych do potrzeb i stanu klinicznego mieszkańca), a także w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta, korzystając ze wsparcia w ramach pracy socjalnej, profesjonalnego poradnictwa, czy też specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;
- 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
- 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
- 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec wykluczeniu społecznemu, powstawaniu dysfunkcji w zakresie braku możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych oraz bezdomności;
- 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 9) wspierać rodziny w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci;
- 10) świadczoną Wnioskodawcom pomoc oraz pracę socjalną cechowała wysoka efektywność, profesjonalizm, a także aby wszelkie formy wsparcia były w sposób ciągły dostosowywane do dynamicznie zmieniających się oczekiwań i zapotrzebowań społecznych;
- 11) katalog świadczeń pomocowych poszerzać o działania wynikające z realizacji projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1. Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 r. (w PLN)	6
Tabela nr 2. Zadania własne w 2018 r.....	9
Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2018 r.	11
Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2018 r.	11
Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2018 r.....	12
Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2018 r.....	15
Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne w 2018 r.	25